

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 7Co/664/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4313206425
Dátum vydania rozhodnutia: 24. 10. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Erika Madarászová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2017:4313206425.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Madarászovej a sudkýň JUDr. Sidónie Sládečkovej a JUDr. Sone Zmekovej v právnej veci žalobcu: CD Consulting, s.r.o., so sídlom Příkop 843/4, Zábrdovice, 602 00 Brno, Česká republika, IČO: 264 29 705, proti žalovanému: V. Virág, nar. XX. XX. XXXX, bytom S. XXX, o zaplatenie sumy 337,- eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Levice č. k. 7C/185/2013-110 zo dňa 7. septembra 2016, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovanému nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom (v poradí druhým) žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že ich náhradu žalovanému nepriznal. V odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca sa žalobou doručenou súdu dňa 28.03.2013 domáhal zaplatenia pohľadávky podľa článku 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Žalobu odôvodnil tým, že ako indosatár je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný dňa 13.08.2010 na zmenkovú sumu 416 eur, zároveň sa zaviazal aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne od 15.04.2011. Uviedol, že indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“, pričom vystaviteľ doposiaľ zaplatil 79 eur, a preto žiadal, aby súd zaviazal žalovaného na zaplatenie zmenkovej sumy 337 eur, zmenkového úroku 0,25% denne, 6 % ročného úroku zo zmenkovej sumy, zmenkovej odmeny a náhrady trov konania.

2. Súd prvej inštancie konštatoval, že na konanie sa aplikuje Nariadenie, ktoré je právnym predpisom EÚ s priamym účinkom, a jeho cieľom je zjednodušenie, urýchlenie cezhraničných konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu, zníženie nákladov a zaručenie rovnakých podmienok pre veriteľov a dlžníkov. Pri postupe podľa tohto nariadenia je súd povinný rešpektovať právo na spravodlivý proces a zásadu kontradiktórneho konania, a to najmä pri rozhodovaní o potrebe ústneho pojednávania a o spôsobe a rozsahu dokazovania, ktoré je nevyhnutné pre vydanie rozhodnutia (ods. 9 preambuly a článok 9). Nariadenie nevylučuje z vecnej pôsobnosti spotrebiteľské spory. Z článku 4 odseku 4 nariadenia vyplýva, že ak sa súd domnieva, že informácie, ktoré poskytol navrhovateľ, nie sú dostatočne jasné alebo primerané, alebo ak formulár návrhu nie je správne vyplnený, a pokiaľ sa pohľadávka nezdá byť zjavne neopodstatnená alebo návrh neprípustný, dá žalobcovi možnosť formulár doplniť alebo opraviť alebo predložiť určené doplňujúce informácie alebo doklady, alebo vziať návrh späť. Ak nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie. Z procesného hľadiska môže súd konať s rovnakou

mierou ingerencie, ako k akémukoľvek inému návrhu uplatnenému v konaní pred súdom, riadiac sa len osobitnými pravidlami týkajúcimi sa lehôt podľa Nariadenia. Úvaha týkajúca sa prieskumu uplatneného nároku s oporou v doloženej zmenke nemôže byť ovplyvnená povahou použitého procesného nástroja. Skúmanie prípadnej absolútnej neplatnosti úkonu, ku ktorej pristupuje súd ex offo, nie je Nariadením nijako vylúčená.

2. Poukázal na to, že v poradí prvým rozsudkom zo dňa 17. 02. 2015 č.k. 7C/185/2013-54 rozhodol tak, že žalobu zamietol a o náhrade trov konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote podal odvolanie žalobca, ktorý podaním zo dňa 21. 12. 2015 zobral žalobcu čiastočne späť, v dôsledku čoho Krajský súd v Nitre ako odvolací súd uznesením zo dňa 29. 04. 2016 č.k. 7Co/239/2016-87 pripustil späťvzatie návrhu v časti zmenkového úroku 0,19% denne, rozsudok súdu prvého stupňa v tejto časti zrušil a konanie v tejto časti zastavil. V ostatnej časti odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v rámci ktorého povinnosťou súdu prvého stupňa bolo nariadiť pojednávanie, oboznámiť sa so zmenkou, zmluvou č. 404400333 spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s.r.o. a exekučným spisom, prípadne vykonať aj ďalšie potrebné dokazovanie. Predmetom sporu tak zostalo zaplatenie zmenkovej sumy 337 eur, zmenkového úroku 0,06% denne, 6% ročného úroku zo zmenkovej sumy, zmenkovej odmeny a náhrady trov konania. Konštatoval, že dňa 13.08.2010 uzatvorila spoločnosť POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so žalovanou na predtlačenom formulári zmluvu o úvere č. 404400333, podľa ktorej bol žalovanému poskytnutý úver 300 eur a žalovaný sa ho zaviazal zaplatiť zvýšený o poplatok 288,-eur spolu 588,-eur v 12 mesačných splátkach po 49 eur počnúc dňom 10.09.2010. V zmluve o úvere nie sú uvedené úroky z úveru, ani ročná percentuálna miera nákladov (RPMN) a ani priemerná RPMN. Zo zmenky vystavenej žalovaným toho istého dňa 13.08.2010 na rad POHOTOVOSTĚ, s.r.o., vyplýva, že do zmenky bola vpísaná suma 416 eur a zmenkový úrok 0,25 % denne od 15.04.2011. Zmenka bola splatná pri predložení (vistazmenka) s doložkami „bez protestu“ a „na platenie predložiť“ v lehote 4 rokov od vystavenia“. V pravom hornom rohu zmenky sa v rámečku nachádza číslo zmluvy 404400333. Zároveň zo zmenky vyplýva, že bola prevedená rubopisom na žalobcu.

3. Z exekučného spisu Okresného súdu Levice sp.zn. 12Er/1221/2012 súd zistil, že žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie v prospech veriteľa bola zamietnutá, pričom odvolací súd v dôsledku odvolania oprávneného napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 39 § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 4 písm. k/ a l/ OZ, ust. §2 , §3 , § 4 ods. 6 zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, čl. I § 10, §11 ods. 1 , § 14 ods. 1, § 17 č. 191/1950 Zb , čl. I. § 17 ods. 1 a 2 v znení od 23.12. 2015 zákona č. 191/1950 Zb ako aj zisteným skutkovým stavom na základe čoho dospel k záveru, že zmenka bola vystavená v súlade s bodom 14 všeobecných podmienok poskytnutia úveru ako blankozmenka. Zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy bol do zmenky doplnený dodatočne, o čom svedčí aj iný spôsob vyplnenia týchto údajov (technickými prostriedkami). Vo všeobecnosti môže mať zmenka vystavená dlžníkom pri podpise úverovej zmluvy, resp. pri prevzatí úveru buď uhradzovaciu alebo zabezpečovaciu funkciu. Keďže ide o spotrebiteľský úver, je uhradzovacia funkcia vylúčená vzhľadom na výslovný zákaz splnenia dlhu zmenkou alebo šekom ustanovený v § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, na rozdiel od zabezpečovacej funkcie zmenky, ktorá bola v súvislosti so spotrebiteľskými úvermi zakázaná až s účinnosťou od 01.01.2011. Súd predmetnú zmenku, vystavenú v súvislosti s poskytnutím spotrebiteľského úveru, považoval len za zabezpečovaciu zmenku, nie za samostatnú a nezávislú zmenku prijatú na uhradenie dlhu.

5. Súd ustálil, že zmluva o úvere č. 404400333 je spotrebiteľskou zmluvou. K uvedenému záveru dospel s poukazom na § 52 Občianskeho zákonníka, ako aj skutočnosť, že ide o predtlačенú formulárovú (typovú) zmluvu, pri ktorej spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvniť jej obsah. Ide o spotrebiteľský úver upravený Zákonom o spotrebiteľských úveroch, a to i napriek tomu, že v zmluve o úvere je zaznačená kolónka účelu úveru „na výkon povolania“, pričom žalobca opak nepreukázal. Pri pochybnostiach o obsahu zmlúv platí výklad pre spotrebiteľa priaznivejší a účel vyznačený v zmluve nebol preukázaný, a tak úver bol poskytnutý na iný účel, než na výkon povolania, zamestnania či podnikania. Rovnako tak súd uviedol, že aplikácii ustanovení Občianskeho zákonníka nebráni skutočnosť, ak by zmluva bola uzatvorená ako absolútny obchod, pretože aj napriek tomu je potrebné aplikovať ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Keďže v spotrebiteľskej zmluve absentuje údaj o ročnej percentuálnej miere nákladov (RPMN) a aj o priemernej RPMN, úver sa považuje za bezúročný a bez poplatku. V zmluve

bola hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, a to najmä v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (spísanie notárskej zápisnice prostredníctvom splnomocnenca, uzatvorenie záložnej zmluvy prostredníctvom splnomocnenca, niekoľkonásobné zmluvné pokuty, blankozmenka) a zároveň je celá zmluva a všeobecné podmienky koncipované výlučne na prospech veriteľa. Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom. Skutočnosť, že sa zmluva prieči dobrým mravom, spôsobuje jej absolútnu neplatnosť podľa § 39 Občianskeho zákonníka. Z toho dôvodu veriteľovi nemohlo z uzatvorenej zmluvy o úvere vzniknúť ani právo na vyplnenie blankozmenky podľa bodu 13 všeobecných podmienok poskytnutia úveru; ak aj zmenka bola vyplnená, remitentovi nevzniklo právo na jej vyplnenie a tiež nie je možné na základe takto vyplnenej zmenky úspešne sa domáhať akýchkoľvek práv. Aj v prípade, ak by zmluva o úvere bola platná, právo na vyplnenie blankozmenky nemohlo vzniknúť, pretože dohoda o vyplnení zmenky ako súčasť všeobecných podmienok poskytnutia úveru nebola s individuálne dohodnutá, a preto predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku a v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka je absolútne neplatná. Podľa § 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka zmluvná podmienka je neprijateľná, ak za nesplnenie záväzku pripúšťa možnosť veriteľa domáhať sa od spotrebiteľa zaplata neprimerane vysokej sumy (úrok 0,25 % denne) ako sankcie spojené s nesplnením záväzku. Rovnako tak aplikácia § 17 zákona č. 191/1950 Zb. v znení účinnom do 23.12.2015 by spotrebiteľovi spôsobila neprimerané ťažkosti pri následnom možnom domáhaní sa ochrany svojich práv, a preto ide o neprijateľnú podmienku podľa § 53 ods. 4 písm. l) Občianskeho zákonníka. Prijatím zmenky ako zabezpečovacieho prostriedku preniesol dodávateľ povinnosť niesť dôkazné bremeno na spotrebiteľa. S poukazom na uvedené celá dohoda o vyplňacom práve blankozmeniek je neplatná, a tak pôvodnému remitentovi nemohlo vzniknúť právo na vyplnenie blankozmenky; blankozmenka sa vôbec nestala zmenkou a pôvodný remitent nemal práva a povinnosti zo zmenky, preto ich ani nemohol indosamentom previesť na žalobcu. V kontexte s tým je výkon práva žalobcu v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 Občianskeho zákonníka, ako aj so Zákonom o spotrebiteľských úveroch v znení platnom do 31.12.2010, pretože indosácia zmienok zabezpečujúcich záväzok dlžníka zo spotrebiteľskej zmluvy bola v rozpore s ustanovením § 4 ods. 6, 7 Zákona o spotrebiteľských úveroch v znení platnom od 01.01.2008 do 31.12.2010.

6. Predloženú zmenku veriteľ nemohol podľa § 4 ods. 6 Zákona o spotrebiteľských úveroch prijať ani ako zabezpečovací inštitút, pretože zmenka bola vyplnená s podstatne vyššou zmenkovou sumou, než pripúšťa uvedené ustanovenie zákona. Veriteľ smel podľa zákona prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou, veriteľ nesmel prijať a bol povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platilo aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. V tomto prípade právny predchodca žalobcu zákonný limit zmenkovej sumy nerešpektoval a zmenku, napriek výslovnému zákaz, prijal a následne ju previedol na žalobcu, teda bola vystavená v rozpore s vnútroštátnym právnym poriadkom. z Uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobu zamietol a výrok o trovách konania odôvodnil s odkazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP.

5. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalobca, ktorý žiadal napadnutý rozsudok v zamietajúcej časti zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Uviedol, že súd mu svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom, vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci a konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Napadnuté rozhodnutie je podľa neho prekvapivé, čo predstavuje odňatie možnosti konať pred súdom, lebo žalovaný uplatnený nárok nepoprel a je tu aj rozpor s judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Namietal, že účastníci nenavrhlí dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom, či ďalšími listinnými dôkazmi, pričom dokazovanie je podľa § 120 OSP ovládané prejednávajúcou zásadou. On predložil ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, preukazujúcu jasne, úplne a zrozumiteľne jeho právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. Voči forme a obsahu zmenky zo strany žalovaného neboli žiadne námietky, a preto neexistovala okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov. Súd mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Žalovaný mohla na základe čl. 5 ods. 3, 6 Nariadenia č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobil, akékoľvek iné námietky musia byť odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Súd nesprávne vykonával a hodnotil dôkazy na skutočnosti, ktoré netvrdil žiadny z účastníkov konania,

preto dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Poukázal na rozhodnutia iných súdov, ktoré rozhodli v obdobných veciach v jeho prospech. Trval na tom, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom žiadneho spotrebiteľského vzťahu, pričom predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. S odkazom na ustanovenie § 17 Zmenkového a šekového zákona žalovaný nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Podľa neho súd porušil poučovaciu povinnosť obmedzenú ustanovením § 5 ods. 1 OSP. Kauzálne námietky sú po indosovaní v zásade neprípustné a zmluvný vzťah medzi žalovanou a remitentom irelevantný; jemu nie je známy obsah údajného zmluvného vzťahu. Dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatnou ani neprijateľnou zmluvnou podmienkou, pretože právna úprava spotrebiteľských úverov explicitne pripúšťala používanie blankozmeniek. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase vyplnenia zmenky. Záväzky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nesúhlasil s názorom súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Na podporu svojich argumentov poukázal na rozhodnutia iných súdov.

6. K odvolaniu žalobcu sa žalovaný nevyjadril.

7. Krajský súd v Nitre ako odvolací súd (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku, účinného od 1. júla 2016, ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“), viazaný rozsahom odvolania (§ 379 CSP) ako aj skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie (§ 383 CSP), prejednal vec bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 219 ods. 3 CSP) a po prejednaní veci dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietajúcom výroku ako aj výroku o trovách konania je treba ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdiť. Keďže odvolací súd dospel k tomu, že napadnutý rozsudok je správny a dostatočne odôvodnený, nepovažuje vo svojom rozhodnutí za nutné v súlade s ustanovením § 387 ods. 2 CSP opakovať tie isté podstatné dôvody, ktoré sú obsiahnuté v prvostupňovom rozhodnutí, vrátane citácie ustanovení právnych predpisov vzťahujúcich sa na tento prípad. Na dôvažok odvolací súd dodáva nasledovné:

8. Predmetom tohto konania je návrh na uplatnenie pohľadávky podľa čl. 4 ods. 1 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej len „Nariadenie“). Na jeho základe sa žalobca domáhal zaplataenia uvedenej zmenkovej sumy s príslušenstvom a trov konania. Podľa predloženého návrhu je žalobca ako indosatár nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavil žalovaný, pričom indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrená doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Indosant predložil zmenku na zaplataenie, lebo vystaviteľ pohľadávku doposiaľ neuhradil. Žalobca sa v odvolaní zameral predovšetkým na zdôraznenie platnosti príslušnej zmenky a jeho námietky boli prejavom snahy o nepripustenie akéhokoľvek súdneho prieskumu okolností vzniku zmenky a vykonania dokazovania v tomto smere. Odvolací súd sa nestotožnil s jeho argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. Predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na žalobcu sídliaaceho v Českej republike, ktorý si svoje právo vyplývajúce zo zmenky uplatňuje pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu upraveného Nariadením. Článok 4 Nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti. Odvolací súd urobil záver o tom, že ak by súd prvej inštancie vo všeobecnosti nemal na základe vyplneného tlačiva žalobcu k dispozícii všetky potrebné dôkazy pre rozhodnutie vo veci, mohla žalobcu vyzvať na doplnenie a mohla realizovať aj iné postupy v súlade s vnútroštátnym procesným predpisom. Cieľom Nariadenia nie je obmedziť súdy pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Znenie článku 4 Nariadenia nemožno preto vykladať tak, že by na základe neho nemal mať súd k dispozícii aj iné dôkazné prostriedky než príslušné tlačivá, a nemal by aj možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Z Čl. 8 a 9 uvedeného Nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa Nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offio prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok

v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotu sporu sa riadi, ak nie je ustanovené inak, procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva z Čl. 19 Nariadenia.

9. Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, účinný od 1. júla 2016, účinný v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ako základný procesný predpis platný na území Slovenskej republiky dôkaznú povinnosť spotrebiteľských sporoch upravuje v ust. § 295 CSP, ktorý umožňuje súdu vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ale je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danom prípade predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsiahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu spojených so spotrebiteľskou úverovou zmluvou. S ohľadom na výnimočnosť spotrebiteľského vzťahu a všeobecne uznávanej potreby súdnej ochrany spotrebiteľa súd prvého stupňa správne skúmal charakter tohto vzťahu a výnimočne vykonal aj tie dôkazy, ktoré nikto z účastníkov konania nenavrhol. Špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzatvorenia zmluvy o úvere bola obsiahnutá v Zákone o spotrebiteľských úveroch, ktorý v ustanovení § 2 písm. a) definoval spotrebiteľský úver ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme. Veriteľom v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 citovaného zákona bola fyzická alebo právnická osoba poskytujúca spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania a spotrebiteľom podľa ustanovenia § 3 ods. 2 tohto zákona bola fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel než na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania. Spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere bol preukázaný bez akýchkoľvek pochybností. Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv v praxi je poväčšine to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý právnym predchodcom žalobcu túto charakteristiku spĺňa, pričom súčasťou zmluvy o úvere boli všeobecné úverové podmienky, ktoré žalovaný ovplyvniť nemohla, lebo boli vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Dodávateľ mal v predmete svojej činnosti poskytovať úverov a v priebehu konania nebolo preukázané, že úver bol poskytnutý žalovanému za účelom výkonu povolania. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybnosti dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ, resp. jeho právny nástupca. Existujúce pochybnosti sa v súdnom konaní odstraňujú spôsobom upraveným pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť bezpečne preukázaný spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže byť len všeobecný údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania, zamestnania, resp. podnikateľská činnosť s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy skutočne konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Dôkaznú povinnosť si žalobca nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovaným rovnaký vplyv, ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol.

10. Odvolací súd neprijal právny názor žalobcu, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zo zmenky sa má vychádzať výlučne z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru, síce používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách nezakazuje, ale podľa čl. 10 Smernice jednoznačne členské štáty môžu povoliť používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na čl. 14 Smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora EÚ zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offio skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý inak nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní práva zo zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky.

11. V zmysle § 17 zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb. v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere ten, kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Z tohto zákonného ustanovenia, ktoré bolo novelizované zákonom č. 438/2015 Z. z. s účinnosťou od 23.12.2015, vo všeobecnosti vyplýva, že dlžník - s

uvedenou výnimkou - nemal oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t.j. veriteľovi ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Takéto zjednodušené chápanie citovaného ustanovenia preferuje žalobca, ktorý nepripúšťa právny záver o možnosti skúmania okolností, za ktorých bola zmenka vystavená, a ani záver o jej možnej neplatnosti, či neexistencie. Rešpektovanie výlučne abstraktného charakteru zmenky je vo svetle judikatúry Súdneho dvora EÚ neprijateľné. Súdny dvor EÚ už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS musí byť poskytnutá spotrebiteľovi, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je nemožné alebo minimálne neprímerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohla ochrany svojich práv, ak by v konaní o vymáhaní pohľadávky nebolo možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Abstraktný charakter zmenky bol spochybnený už v ustanovení § 4 ods. 6 Zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere. Podľa tohto ustanovenia v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby bolo zakázané splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smel podľa zákona prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmel prijať a bol povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platilo aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky. V tomto prípade právny predchodca žalobcu zákonný limit zmenkovej sumy nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal a následne ju previedol na žalobcu. Zmenka bola vystavená v rozpore s právnym predpisom, a preto je - ako to uzavrel aj súd prvej inštancie - podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatným právnym úkonom.

12. Čo sa týka dohody o vyplňovacom práve zmenky, táto - ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie - mala byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre spotrebiteľa. Z uzatvorenej dohody však žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovanú nevyplývajú. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v oblasti spotrebiteľských právnych vzťahov mu nemôže byť na ujmu. Vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera bolo žalovanému zhoršené jeho zmluvné postavenie. Pritom potreba vystavenia a odovzdania zmenky dodávateľovi nevyplývala zo zmluvy, ale len zo všeobecných úverových podmienok. V tejto súvislosti je právne významné aj ustanovenie § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke, ktoré nezohľadňuje právne predpisy na ochranu spotrebiteľa, odporuje ustanoveniu § 54 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka, a preto na podklade takéhoto dojednania zmenka nemohla byť platne vystavená a ani platne indosovaná.

13. Jednou zo základných zásad práva Európskej únie je zásada, podľa ktorej sú členské štáty povinné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany spotrebiteľa a zároveň sú povinné zabezpečiť, aby sa nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách neuplatňovali, resp. neboli záväzné. Vzhľadom na to aplikáciou procesného práva má súd túto povinnosť naplniť, čo znamená, že v prípade uplatnenia nároku zo zmenky súd musí ex offo skúmať, či vystaviteľom zmenky nie je spotrebiteľ. Aj keď vnútroštátna právna úprava platná do 31.12.2010 umožňovala používať zmenky aj v spotrebiteľskom vzťahu, použitie zmenky ako takej v spotrebiteľskom právnom vzťahu v skutočnosti odporuje právu EÚ na ochranu spotrebiteľa. Vnútroštátna právna úprava do 31.12.2010 nezabezpečila vhodnú ochranu spotrebiteľa v súlade so Smernicou 87/102/EHS v konaní o nároku zo zmenky a zákonodarca túto skutočnosť zmenil až zrušením dovtedajšieho zákona o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z. z. a prijatím nového zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, účinného od 01.01.2011. Zmenkové právo ako také v súdnom

konaní znevýhodňuje žalovaného zmenkového dlžníka a keďže podľa článku 7 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky právo EÚ má prednosť pred zákonmi Slovenskej republiky, vnútroštátna právna úprava, ktorá umožnila za istých okolností do 31.12.2010 zmenky používať aj v spotrebiteľských vzťahoch, môže byť nepoužiteľná. Na podklade takejto úvahy vyvstáva aj právny záver o tom, že z takej zmenky nemohla vzniknúť platný zmenkový záväzok. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým bola žaloba žalobcu zamietnutá, ako vecne správny potvrdil.

14. V odvolacom konaní bol úspešný žalovaný, u ktorého by bol dôvod na to, aby mu odvolací súd podľa § 396 ods. 1, § 255 a § 262 ods. 1 CSP priznal v celom rozsahu nárok na náhradu trov odvolacieho konania s tým, že o výške tohto nároku by podľa § 252 ods. 2 CSP rozhodol súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí. Podľa obsahu spisu však v tomto štádiu konania žalovanému žiadne trovy nevznikli, preto odvolací súd rozhodol, že mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

15. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu možno podať dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419, § 420, § 421 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).